

Ukládání rozsáhlých dat v NoSQL databázích

František Koleček, xkolec08@stud.fit.vut.cz

Tomáš Moravčík, xmorav41@stud.fit.vut.cz

David Sladký, xsladk07@stud.fit.vut.cz

zima 2022

Obsah

I	Analýza zdrojových dat a návrh jejich uložení v NoSQL databázi	1
1	Analýza zdrojových dat	2
2	Návrh způsobu uložení dat	3
2.1	Definice entit a vazeb mezi nimi	3
2.1.1	File	3
2.1.2	PA	4
2.1.3	TR	5
2.1.4	Station	5
2.1.5	Day	5
3	Zvolená NoSQL databáze	7
II	Návrh, implemetace a použití aplikace	8
4	Návrh aplikace	9
4.1	Zpracování souborů XML	9
4.1.1	Struktura XML souborů	9
4.1.2	Zvolené Prostředky	9
4.1.3	Způsob implementace	10
5	Způsob použití	11
6	Experimenty	12
6.1	Rychlost zpracování XML souborů	12

Část I

Analýza zdrojových dat a návrh jejich uložení v NoSQL databázi

Kapitola 1

Analýza zdrojových dat

Použitá datová sada se nachází na stránkách ministerstva dopravy a to konkrétně zde. Detailní popis formátu dokumentů datové sady lze najít na stejném místě.

Datová sada se skládá z XML souborů. Tyto soubory jsou zveřejňovány na začátku roku pro celý rok ve složce GVD. Dále je pak každý měsíc zveřejňována datová sada pro daný měsíc s aktualizacemi pro spoje. Každý soubor má element **CZPTTCreation**, který určuje jeho vytvoření.

XML soubory lze rozdělit do následujících tří skupin:

- Definující spoj
- Rušící spoj
- Definující náhradní spoj

Soubory definující spoje mají jako kořenový element **CZPTTCISMessage**. První důležité informace se nachází v elementu **Identifiers**, kde jsou uvedeny identifikátory pro definované spojení a vlak, který ho bude provádět. Dále element **CZPTTHeader** určuje, zda spoj přijíždí nebo pokračuje z/do zahraniční stanice. Elementy **CZPTTLocation** obsahují jednotlivé stanice, kterými vlak projíždí. Zde jsou uvedeny i další informace ke stanici. Nejvýznamnější z nich jsou: čas příjezdu/odjezdu, typ aktivity. Po uvedení všech stanic následuje element **PlannedCalendar**, který určuje výčet dní, kdy je tento spoj prováděn.

Soubory rušící spoje mají kořenový element **CZCanceledPTTMessage**. Podobně jako soubory definující spoje obsahují identifikaci spoje, který se ruší a výčet dní, kdy se ruší. Dále už neunesou žádné informace.

Soubory definující náhradní spoje mají stejnou strukturu jako soubory definující spoje jenom s jediným rozdílem. Obsahují element **RelatedPlannedTransportIdentifiers**, který určuje, jaký spoj nahrazují. Tyto spoje mají unikátní identifikátor vůči normálním spojům.

Kapitola 2

Návrh způsobu uložení dat

2.1 Definice entit a vazeb mezi nimi

Z datové sady poskytnuté XML soubory lze definovat několik entit a vazeb mezi nimi vhodných pro uložení do NoSQL databáze.

2.1.1 File

Samotné soubory lze považovat za entity pro uložení. Tyto entity ponesou informace o jméně souboru, který reprezentují a času, kdy byl soubor vytvořen z elementu CZPTTCreation.

:File
filename
creation

PRECEDES

Novější soubory aktualizují stav definovaný předcházejícími soubory, proto mezi jednotlivými entitami :File budou vazby :PRECEDES, které spojí soubor s jeho nejbližším následníkem.

DEFINES

Pokud se nejedná o soubor rušící spoj, tak tento soubor definuje o jakém spoji podává informace. Tuto vlastnost bude modelována vazbou :DEFINES.

CANCELS

Pokud se jedná o soubor rušící spoj, tak tento soubor definuje jakého spoje ruší jízdy. Tuto vlastnost bude modelována vazbou :CANCELS.

:File – :CANCELS -> :PA

2.1.2 PA

Další významnou entitou jsou spoje. Tyto spoje budou označovány jako PA – stejně jako v souborech v elementu Object Type.

:PA
Core
Company
Variant
TimetableYear
NetworkSpecificParameters

SERVER BY

Každý spoj je prováděn vlakem. Tento vlak je vždy uveden v souboru se spojem, který provádí. Tuto vlastnost definujeme jako :SERVED BY.

:PA – :SERVED BY -> :TR

RELATED

Pokud se jedná o spoj, který nahrazuje jiný spoj, tak je také definováno jaký spoj je nahrazován. Tuto vlastnost modelujeme jako :RELATED.

:PA – :RELATED -> :PA

GOES IN

U každého spoje je také uvedeno, v jaké dny jezdí. Informaci v jaké dny jeden reprezentujeme vazbou :GOES IN mezi spojem a dnem.

:PA – :GOES IN -> :Day

IS IN

Každý spoj projíždí minimálně dvěma stanicemi. Tuto vlastnost modelujeme vztahem :IS IN mezi spojem a stanicí. Tato vazba také neve řadu parametrů definujících příjez, odjezd, prováděné akce a podobné.

:PA – :IS IN -> :Station

:IS IN
LocationSubsidiaryCode
AllocationCompany
LocationSubsidiaryName
ALA
ALAOffset
ALD
ALDOffset
DwellTime
ResponsibleRU
ResponsibleIM
TrainType
TrafficType
CommercialTrafficType
TrainActivityType
OperationalTrainNumber
NetworkSpecificParameters

2.1.3 TR

Soubory jsou také definovány vlaky, které provádí spoje. Tyto vlaky budou znázorněny entitami :TR.

:TR
Core
Company
Variant
TimetableYear
NetworkSpecificParameters

2.1.4 Station

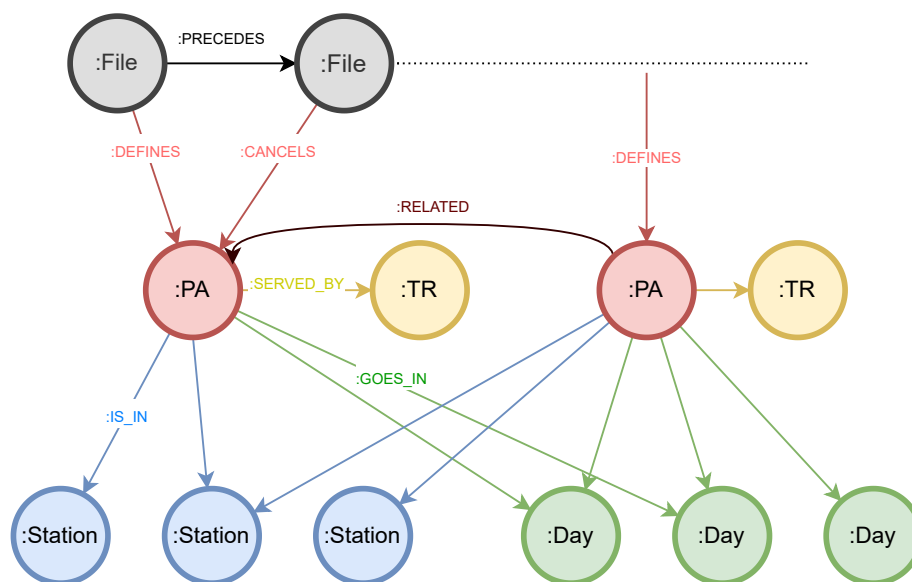
V XML souborech jsou také definovány stanice, kterými vlak projíždí. Tyto stanice budou modelovány pomocí entit :Station.

:Station
LocationPrimaryNumber
PrimaryLocationName
CountryCodeISO

2.1.5 Day

U každého spoje je také určeno, v jaké dny jezdí. Tyto dny budou existovat jako entity :Day.

:Day
Date

Obrázek 2.1: Finální schéma entit a vazeb mezi nimi v databázi.

Kapitola 3

Zvolená NoSQL databáze

Cíl: Rozhrnout a zdůvodnit jaký druh NoSQL databáze je vhodný (zdůvodnění plyne částečně již z předchozího návrhu) a jaký konkrétní produkt NoSQL databáze bude použit.

Obsah: Určit typ databáze a konkrétní produkt NoSQL, vypsát jeho vlastnosti, které jsou pro toto řešení užitečné (a jiné než u jiných typů a produktů NoSQL) a zdůvodnit jejich vhodnost v kontextu předchozího návrhu.

Prostředky: Stručný volný text (až několik kratších odstavců) s případným vyznačením podstatných částí.

Fáze projektu: Zakončování návrhu a přechod k implementaci.

Část II

Návrh, implemetace a použití aplikace

Kapitola 4

Návrh aplikace

4.1 Zpracování souborů XML

Informace o vlakových spojích jsou získávány ze souborů ve formátu XML. Tyto soubory je třeba zpracovat – nahrát data do strukturované vnitřní reprezentace programu, pro efektivní nahrávání do databáze. Každý soubor obsahuje informace o jednom konkrétním vlakovém spoji, jeho cesta a časy ve stanicích jsou vždy stejné, jsou zde definované dny, ve kterých tento spoj jede. Nejdůležitější zpracovávaná data jsou:

- Identifikátory
- Navštívené stanice a časy příjezdu a odjezdu
- Dny, ve kterých spoj jede

4.1.1 Struktura XML souborů

Každá s těchto informací se nachází ve vlastní „větvi“ v souboru. Nachází se u nich samozřejmě i dodatečné informace – detaily lokace, činnost vlaku ve stanicích atd. Platné dny jsou určeny pomocí dvou atributů – začátek a konec platnosti a bitmapa. Bitmapou je myšlen řetězec jedniček a nul, kde jedničky vyjadřují platnost v jednotlivých dnech. Tímto způsobem lze vyjádřit platné dny na rok dopředu pomocí řetězce dlouhém 365 znaků.

4.1.2 Zvolené Prostředky

Zpracovávání souborů je implementováno v jazyce Python v souboru `parser.py`. Je využito modulu `xml`, který je součástí základní instalace Pythonu, není třeba jej dodatečně instalovat. Tento modul obsahuje třídu `ElementTree`, která umožňuje snadné nahrávání dat ze stromové struktury souboru. Velmi užitečnou funkcí je možnost adresování uzlů pomocí „cesty“ - obdobným způsobem jako adresování souborů v souborovém systému.

4.1.3 Způsob implementace

Nejdůležitější roli při zpracovávání hraje funkce `node_to_dict`, která rekurzivně prohledává daný uzel a převádí jeho obsah na slovníkový datový typ.

Protože platné dny jsou v naší databázi ukládány jako vlastní uzly, na které pak odkazují spoje, které jsou platné v daný den, je potřeba původní reprezentaci platných dní (popsána výše) převést na seznam konkrétních kalendářních dat. Pro implementaci této funkcionality byl využit modul `datetime`, který je opět součástí základní instalace pythonu. Tento modul mimo jiné umožňuje vykonávat „aritmetické operace“ s kalendářními daty. V našem případě se jedná o sečtení data začátku platnosti a indexu jedničky v příslušné bitmapě. Implementace je ve funkci `cal_to_listofdays`.

Kapitola 5

Způsob použití

Cíl: Poskytnout stručnou dokumentaci pro zprovoznění databáze a aplikace.

Obsah: Stručně popsat, jak celé řešení zprovoznit, tj. nasadit databázi i aplikaci vč. způsobu volání aplikace (příkazový řádek, parametry) pro úlohy předzpracování a nahrání dat ze zdroje do databáze a pro úlohy hledání nad databází tak, jak byly definovány v zadání.

Prostředky: Stručný text obsahující návod (popis) s ukázkami způsobu volání aplikace (např. pro skripty by to byl kód příkazového řádku).

Fáze projektu: Dokončování implementace, chystání dokumentace pro předání výsledného systému zákazníkovi.

Kapitola 6

Experimenty

Cíl: Změřit, jak aplikace a databáze fungují v praxi.

Obsah: Popis výchozí konfigurace aplikace a nasazení databáze stroje, kde budou experimenty probíhat (HW a SW). Popis experimentů typicky představující nahrání dat ze zdroje do databáze či dotazy ze zedání s výslednými časy jejich provedení. Případné poznámky k výsledkům experimentů.

Prostředky: Strukturvaný text, případně tabulka či graf s doprovodným textem.

Fáze projektu: Testování řešení před předáním výsledného systému zákazníkovi.

6.1 Rychlost zpracování XML souborů

Funkčnost a efektivita skriptu `parser.py` byla testována nad složkou `GVD2022`, která obsahuje přibližně 12300 souborů formátu XML. Všechny soubory byly v experimentu zpracovány a výpis důležitých informací vytisknut na standardní výstup. Tato operace trvala 93 sekund, tedy cca 132 zpracovaných souborů za sekundu.